

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sulpici[i] Severi Presbyteri Opera Omnia

Sulpicius <Severus>

Amstelodami, 1665

Samson Iudex.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11490

11 derunt. Rursum Israëlitæ ad idola conversi, divino desstituti præsidio, objecti Allophylis, ' per XL. captivitatis annos pœnas perfidiæ pependerunt.

1 LII. 2 Ea tempestate *Samson* natus traditur. Hujus
2 3 mater 4 diu sterilis, angelum vidit: dictumque ei est, 5 vino
& sicera atque immundis abstineret, fore uti puerum ederet * liber-
tatis

est rerum fortiter & gloriose gerenda-
rum occasio. *Joseph.*

1 Per XL. captivitatis annos.] Jud. 13.
Joseph. 5. 10. Hi anni includuntur an-
nis Samsonis. Licet enim in vita sapius
Philistæos ceciderit, non tamen eorum
jugum ab Hebræis prorsus abstulit, nisi
in morte, cum principes eorum secum
una ruina oppressit & sepelivit. Hinc
cap. 15. 20. dicitur: *judicavit Israël in
diebus Philistim* (quibus scilicet Philistæi
dominabantur Israël) *viginti annis.* Hinc
liquet hos XL. annos cœpisse XX. ann.
antequam Samson esset iudex, ac durasse
per XX. annos, quibus fuit iudex, cum-
que ejus vita finiri. Ita Sallianus, Tor-
niellus, & alii. Eusebius, Lyra, Abu-
lensis, Genebrardus, hos XL. annos ita
numerant, ut cœperint cum principatu
Samsonis, ac toto ejus tempore dura-
rint per XX. annos sub Heli Pontifice.
Minus vere. *Cornelius à Lapide.*

2 Ea tempestate Samson natus.] Id est,
anno primo servitutis. Cœpit igitur mu-
nus suum anno ætatis XXI. vel XX. au-
spicari. Pater ipsi Manoah. Ambros. E-
pist. 70. Pater erat de tribu Dan, timens
Deum, haud ignobili genitus loco, præstans
ceteris. Joseph. *Μανωῆης ὁ Δανιῶν
ἐν ὀλίγοις ἔτις, καὶ ἡ πατρίδα αὐ-
τοῦ ἐστὶν ἐν τῇ γῆ τῆς Ἰουδαίας.*

3 Mater.] Cui nomen Harfeli Co-
phunith, de tribu Juda. R. *Abrah.* in
Juchasin.

4 Diu sterilis, Angelum vidit.] Am-
bros. Mater vero sterilis, sed virtutibus
avimi haud infecunda, quæ propria hospi-
tio mentis recipere meruit visionem Angeli.
Josephus turbat castitatis ejus laudem,
& zelotypiæ crimen Manox asperg it

Quasi, quia Angelum se vidisse pulcher-
rimum retulerat, hinc suspecta Man-
cho de adulterio fuerit. Nuga studio af-
fectata, quas primus Sacrorum Anna-
lium aspectus confutat. *Horn.*

5 *Vino & sicera atque immundis absti-
neret.*] Hæc Legem de Nazireatu effi-
ciunt, quam vide Num. 6. Samzon Na-
zaræus in utero erat. Jubetur ergo ma-
ter vino, sicera & immundis abstinere,
ne ea infans sugeret. *A Lapide.* Tene-
batur autem ad ea quæ in textu expressa
sunt, non ad omnia Nazaræorum: sed
hic perpetuo, illi ad tempus. *Grotius.*
Sicera est *μεθυσμα* XXX. Lyra: *Sicera
dicitur omnis potus inebriativus.* Iona-
than: Vinum vetus *כַּבֵּשׂ*, vinum no-
vum *יַיִן*. Sic etiam R. Salomo. R. Elie-
zer Hacaphar, *יַיִן*, vinum mixtum, *כַּבֵּשׂ*
vinum vivum sive purum. Sunt etiam
qui exponunt potum factitium ex po-
mis, quem Galli *Sidre* vocant: aut ex
hordeo, qualis nostra cerevisia. Quo-
rum sententiam juvat, quod hic & alibi
passim, Sicera cum vino conjungitur.
Drus. Ratio & causa præceptorum de
Nazireatu est manifesta, abstinentia vi-
delicet à vino, quod multis exitium at-
tulit. Nazireatus vero proprietas est,
ut per prohibitionem ab omnibus ex
vite confectis potibus, homo ad excel-
lentiorum dignitatem promoveatur. &
rebus necessariis contentus esse discat.
Nam qui ab eo abstinet, vocatur *sacerdos*,
& collocatur in gradu sacerdotis ma-
gni, quoad sanctitatem, tam non ausus
fuit se polluere, patre aut matre sua de-
functis. Hæc etenim dignitas ipsi à sola
à vino abstinentia provenit. *Rambam.* 3.
More Neb. 48. De Naziræis, vide Si-
gonium

tatis vindicem, & hostium ultorem. Ita mulier enixa puerum, 3
 1 Samson nomen ei indidit. Is 2 intonso capite, 3 miræ vir- 4
 tutis traditur: adeo ut 4 leonem in via obvium, manu discer-
 peret. 5 Uxorem ex Allophylis habuit: quæ cum absente 5
 viro in alterius matrimonium convenisset, 6 dolore ereptæ
 conjug-

gonium 5. de Republ. Hebræorum. 8.

* Libertatis vindicem.] וְהוֹתִי חֵן לְיִשְׂרָאֵל
 אֲנִי שְׂרָאֵל לְהוֹשִׁיעַ. Incipiet, quia ple-
 ne & perfecte in vita sua non liberavit
 Israël. Menoch. Toto enim iudicatu
 Samsonis paruerunt filii Israël Philis-
 tæis. Drusius.

1 Samson.] Critici Ebræorum legunt
 Simson. Cave putes lectionem
 veritorem esse. Samson ita legitur ut
 Mariam, ut Namrod, ut Magdal, unde
 Maria Magdalene. Sic Cimchi dicimus
 & Camchi. Huc refer Phalga, quod
 antiqua consuetudine ita lectum pro
 Phisga.

2 Intonso capite.] Comam alere voti
 signum. Votivum obligatumque virtuti
 oris habitum, dixit Tacitus in Germa-
 nia. Ratio similitudinis in eo, quod
 coma longa onus est: sic & votum. Ita
 & funes voti signa, quia utrumque li-
 gat. Grotius. Deus Israëlitis prohibuit
 ποιεῖν στέλω, sive ὀπιδοσμίαν. Ne
 scilicet, gens Dei, ritu cæterarum, con-
 fecratam Deo ulli peregrino, comam
 aleret aut devoveret. Soli נְיָרִים sive
 Νεζηργίος, ὀπιδοσμίαν alebant, sive
 נְיָרִים, Chaldæis נְיָרִים. Heins. De ve-
 stimento Naziræorum, vide Fuller. 4.
 Miscell. 8.

3 Miræ virtutis.] Jud. 14. Fortitudo
 non erat in eo virtute naturæ, sed erat
 donum gratis datum, quod in necessa-
 riis & expedientibus inerat ei quamdiu
 tenuit ritum Naziræorum. Ejus autem
 consecratio erat ordinata ad liberatio-
 nem populi Israël; propterea etiam eo
 per rasuram violato, donum illud ei
 non adfuit. Lyra. Nec dubium, quin
 ex Samson, qui Thebano Herculi par
 vel suppar fuit, occasionem quoque ra-
 puerint Phœnices, Ægyptii ac Græci,

tam multa de suo Hercule commini-
 scendi, ne heros suos ulla parte illo po-
 puli Dei inferior videretur. Vossius.

4 Leonem in via obvium.] Σωσὺς γαῖνδ
 λέοντι, ἢ γυνὸς ἄν, ἐκδεδεῖται
 αὐτὸν ἀπὸ τῆς χειρὸς. Josephus. In
 ejus cadavere examen apum fuit paulo
 post repertum. Sive in utero ejus fue-
 rint, ut est apud Ambros. Epist. 70. sive
 ἐν στήδι, in pectore, ut Josephus ait: sive,
 quod verius puto, in capite, hoc est, cra-
 nio, vel ore, ut est apud 1. xx. & vulga-
 tum interpretem Latinum. Et hoc na-
 turale fuit, non prodigiosum. Nam &
 Herodotus lib. 5. refert de examine a-
 pum, ingresso in caput Onesili suspen-
 si: & in vita Hippocratis legitur, apes lon-
 go tempore mellificasse in ejus sepul-
 cro. Ut non tantopere omnia cadavera
 averfari videantur, quam multi tradi-
 derunt. Vossius.

5 Uxorem ex Allophylis.] Thimnaten-
 sem. Nuptiæ celebratæ sunt, propositis
 mutuo ænigmatis. Qui mos vetus viro-
 rum excellentium. Vide loca ex historia
 Dii & Menandri, de ænigmatis inter Sa-
 lomonem Iromumque mutatis, apud
 Joseph. 1. contra Appionem. Adde 1.
 Reg. 10. 1. Habes & apud Herodotum
 exempla, & apud Scriptorem convivii
 septem Sapientum, inter opera Plutar-
 chi. Grotius.

6 Dolore ereptæ conjugis, perniciem gen-
 ti.] Neque jus naturæ, neque jus gen-
 tium prohibet se ulcisci. Sed quia mo-
 dus excedebatur: deinde etiam ne ex
 quavis causa rixæ orirentur, prohibuit
 id jus civile. Heroës apud Homerum &
 Græcos alios, ut notatum Scholiastis
 dediti amoribus, dediti iræ. Grot. Nec
 privatas tantum ulciscabatur injurias;
 sed publicam spectabat vindictam. No-
 luit

conjugis perniciem genti molitus est: fretus Domino, & viribus, palam victores clade afficiebat. ¹ ccc. siquidem vulpibus captis, ardentes lampades ² earum illigavit caudis, ³ atque eas agris hostium immisit. Ac tum forte maturis messibus, facile incendium fuit, vineæque & olivarum arbores, exustæ. Grandi Allophylorum exitio abreptæ uxoris ⁴ injuriam ultus videbatur. Quo dolore Allophyli permoti, mulierem tanti mali causam, cum domo & patre, ⁵ incendio consumpserunt. Sed Samson parum se vindicantem ratus, urgere omnibus incommodis profanam gentem non desinebat. Tum compulsi Judæi, victum eum Allophylis tradiderunt. Sed traditus, ruptis vinculis, ⁶ arrepto osse asini, quod casus telum dederat, ⁶ mille ex hostibus prostravit.

luit tamen apertum bellum Philistæis indicere, quia non sentiebat se ad hoc à Deo moveri. *Estius.*

¹ ccc. siquidem vulpes.] Et facile fuit in regione vulpium feracissima, tempore anni commodissimo, à juvene robustissimo & venandi peritissimo, junctis sociorum operis, una alterave die, ccc. vulpes capere. Si potuit Julius Cæsar Romæ in spectaculum dare Leones cccc. Pompejus Idæ. Probus Imp. mille struthiones, damas, cervos, apros, ibices, oves feras, urfos, leones, leanas, leopardos Lybicos, Syriacos, & tot alia monstra. Si Heliogabalus colligere decem millia pondo araneorum, & muscarum, decem millia murium, mille mustelas, mille sorices, teste Lampridio, Plinio, & Vopisco, difficile fuerit Samsoni cogere ccc. vulpes? *Tivinus.*

² Earum illigavit caudis.] Binas & binas simul emittebat. Itaque fuerunt centum quinquaginta paria. *Menochius.* Et hoc stratagemate totam pene illius anni messem absumpsit, una cum vinetis & oliveris. Una vulpecula Carseolana, si Ovidio credimus, errore puerili, paleaceo igne segetibus illato, integros agros jam ad messem albos, exussit. Quid tot vulpium paria, tot titionibus armata fecisse putamus? *Tivinus.*

³ Injuriam ultus videbatur.] Hoc ipsum ἀμύνης νόμον vocat in vita Arati Plur. Hoc naturali jure defendens se Samson adversus Palæstinos infontem testatur fore, si Palæstinos qui se malo affecerant, malo vicissim adficeret: & post peractam ultionem, eadem se tuetur ratione, dicens se ipsis fecisse quod ipsi sibi fecissent priores. Plataenses apud Thucydidem: Ὁρθῶς ἐπιμωρησάμεθα κτ' ἔπειτα νόμον ἡγορησάμεθα ἵ ἐπιόντες πολέμιον ὅστιον εἶνευ ἀμύνης. *Grot. 2. de Jure Belli 2c.*

⁴ Incendio combusserunt.] Πέμψοις τῶν ἀρχαίων εἰς θεμελίαν. *Iosephus.* Ingens crudelitas in eos qui malo occasionem tantum, nec id providentes dederant. *Grot.* Videntur Philistæi etiam quotannis in vulpes animadvertisse, & ardentes faces tergis illarum alligasse, cum risu & fannis totius populi, donec, post multam in circo cursitationem, facibus iisdem perustæ, conciderent. Et hunc eundem morem Romæ quoque in Aprili servari solitum, Seratius non ab illa Carseolana, ut vult Ovidius, sed ab his Samsonis vulpibus, originem traxisse putat. *Tivinus.*

⁵ Arrepto osse asini.] Maxilla, יחל.

⁶ Mille ex hostibus prostravit.] Percussit

vit. Ingravescente autem æstu, cum siti affectus esset, in- 11
 vocato Domino, ¹ ex osse quod manu tenebat, aqua fluxit. ²
 Ea tempestate ³ Samson Hebræis præerat, Allophylis unius 12
 virtute domitis. Igitur insidiantes vitæ ejus, nec palam eum 13
 tentare audentes ⁴ uxorem ejus, quam ille postea acceperat,
⁵ pecunia corrumpunt, virtutem viri uti proderet. Illa eum 14
 blandimento muliebri aggressa, ⁶ diu eludentem, & mul-
 tum

fit eos ingenti plaga, ita ut stupentes furas femori imponerent. *Hieron. Lyra.* Thargum Jonathæ: *percussit eos equites cum pedibus.* R. David enarrat de iis, qui fugientes cadunt super faciem; nam illi vertunt suram supra femur. Tremellius: *Crus vibrans in femora eorum.* Id est, non aliis armis eos petens quam pede. Sic fere Burgenfis, & dicit veteres Hebr. ita exponere. *1. xx. κνήμην ἐπὶ μηρῶν.* *Drus.* ad Jud.

1 *Ex osse.]* Aperuit Dominus molarem dentem in maxilla asini. Græci τὸ λάκκον. Alii τὸ τρωμύον. Credibile est significari hiatum, quem in maxilla projecta fecerat dens vi excussus. *Grot.* Nempe stæbant è terra aquæ, sed per loculamentum seu mortariolum dentis molaris. Et quia Deum invocante Samson obtenta fuerant hæc aquæ, vocatus est locus ille *בְּרֵיקְוֹן*, *sons invocantis.* Quin verisimile est, extare etiam hoc nostro seculo hunc eundem fontem. Nam certum est, quingentis ab hinc annis adhuc extitisse, ut testis est Michaël Glycas, qui vixit tempore Joannis Comneni, & disertis verbis affirmat, hunc fontem in hodiernum usque diem, in Eleutheropolis suburbano conspici, & fontem maxilla nuncupari. *Tirinus.* Ο ἱεὸς πηγῶν κατὰ τὸ πέντε αὐτῶν ἡδῆσαν ἢ ποτῶν. ὅθεν ὁ Σαμψώνης ἐκάλει τὸ χωρίον σαμψώνια. καὶ μέχρι τῆς δευτέρας λέγει. *Josephus.* Jonathan existimavit petram fuisse in eo loco, quæ similitudinem habuerit mortarii.

2 *Samson Hebræis præerat.]* Annis xx. Jud. 15. γλ. 20. Infra, *cap. xx. annis*

Hebræis præfuisse. Videtur aliquando varietas fuisse in codicibus Ebræis. Nam in Thalmud Jerosolymitano, *Samson xx. tantum annis judicavit. Cur igitur xli. ei Scriptura tribuit? Ut hinc discas metum ejus per xx. annos continuos post obitum in Philisthæis permansisse.* *Drus.*

3 *Uxorem ejus.]* Delilam Jud. 16. Sic vocatur in libris Ebræis & Latinis, sed in Græcis est Dalida, id est, *δαλιδά.* Sic cassida & cassila. Nam D & L communem familiam habent. Josephus Dalale scribit. Hodie legunt Delila, quod est *דלילא* in scriptura originali. *Drus.* Fuit autem *דלילא*, *meretrix.* Quod Targum & Kimchi pro caupona accipiunt. Lyra querit, Judæane an Palæstina fuerit? & existimat Palæstinam fuisse, quæ in valle Sores habitavit. Uxorem Samsonis fuisse, prætor authorem nostrum, etiam Chrysostomus, Cassianus, S. Ephrem & Pererius affirmant. Contra meretricem & quidem è pauperioribus fuisse, Joseph. Ambros. Hieron. Abul. Serar. & alii volunt. Quomodo enim ausi fuissent Philistæi principes, tam fidenter & primo aggressu, sola spe lucelli sollicitare uxorem ad prodendum maritum? quomodo toties & tam diu latuissent tot armati in domo propria Samsonis, nec ipso nec ullo familiarium conscio? *Tirinus.*

4 *Pecunia corrumpunt.]* Promiserant ei mille & centum argenteos, singuli. Jud. 16. 5.

5 *Diu eludentem.]* Ter in universum. Ligatus autem fuit *יתריס לחים*, quæ fuerunt vincula firmissima, de quibus disputantem vide Fuller. 5. *Miscellan.* 14.

tum cunctantem perpulit, ut indicaret, ¹ in crinibus ca-
 15 pitis virtutem suam subsistere. Mox dormienti insidiata,
² crinem ejus abstulit, atque ita eum Allophylis tradidit.
 16 Nam sæpe prius traditum, comprehendere nequive-
 17 rant. Tum illi ³ effossis oculis, vinctum compedibus,
 18 ⁴ in carcerem conjecerunt. Sed ⁵ spacio temporis acci-
 fos crines crescere, & cum eis virtus redire occæperat.
 19 Jamque Samson, conscius recepti roboris, tempus modo
 20 justæ ultionis operiebatur. ⁶ Erat Allophylis moris, cum
 dies festos agerent, Samson quasi in pompam publicam
 21 producere, capto insultantes. Ita die quodam, cum pu-
 blicum epulum in honorem ⁷ idoli dedissent, * Samson exhi-
 beri

1 In crinibus capitis.] Si rasum fuerit caput meum, recedet à me fortitudo mea. *Textus Sacer.* Quippe violato federe, quod ei cum Deo intercedebat. Non dissimile est quod de fato Nisi Megarensium Regis narrat, non Poëta tantum sed & Pausanias. Paulatim ad caput venit Samson, lapsuro propior, inquit, *Ambros.* Epist. 70. Martinus de Roa & Serarius putant, hanc Samsonis comam à Dalila præfectam, gentilibus occasionem dedisse comminiscendi fabulam de purpurea Nisi Megarorum Regis, sub hoc idem tempus imperantis, cæsarie seu coma. Apollodorus aliam similem tragœdiam narrat de Comethone Pterelai filia, quæ Amphitruonis amore infatuata, aureum de patris coma capillum profecuit, & fœda perfidia parentem & patriam perdidit.

2 Crinem ejus abstulit.] Septem cincinnos ejus. Unde intelligitur totum capillitium ejus, quod divisum fuit in septem floccellos, abrasam fuisse. Et simile est illud Cantic. 4. *Vulnerasti cor meum in uno crine colli tui.* Estius. *Simul comam & coronam, id est, miraculose vobis donum amisit.* Hieronym. Abrasit autem cincinnos manu tonsoris. Herodotus lib. 2. narrat, ab uno rasas multorum una dormientium maxillas. Quanto facilius radi potuit unius in septem quasi catenulas collectus capillus? Et

forte in cibis papavera quædam ei miscuit perfidum scortum, ut sæpe ab ejusmodi mulierculis factitatum, ex Apuleio, Virgilio, Cæsario, & aliis demonstrat Delrio.

3 Effossis oculis.] Oculi in pistrinum damnatis adempti, ne vertigo labori obstaret. Qua de causa & servis lac versantibus, & vas in quo lac erat circumcurstantibus, ademptos oculos, narrat Herodotus Melpomene.

4 In carcerem conjecerunt.] Textus: *molebat in domo vinclorum.* Hinc apparet in carcere molas fuisse, quibus vincti vinctum parabant. Lyra exponit, *graviter laborabat, ne gratis panem comederet.* Qui autem in obsceno sensu accipiunt, ut in Jobo: *molat alteri uxor mea, errant graviter.* Vide Kimchium. In ergastulo molere, abjectissimæ servitutis erat. *Drus.* ad Jud.

5 Spatio temporis.] Per aliquot ergo menses, tres nimirum aut quatuor, fuit in carcere. Neque enim citius renasci potuerunt capilli, ut diffusioris & proximioris Naziræorum comæ speciem præseferrent. *Menochius.*

6 Erat Allophylis moris.] Hujus moris nec Scriptura meminit, nec etiam Josephus. Unde verò habeat incertum. *Drus.*

7 Idoli.] Dagon, quod vel à pisce ita dictum, vel certe à frumento. Id enim Dagan

beri jubent. ¹ Templum autem in quo omnis populus, ²²
omnesque Allophylorum principes epulabantur, duabus
subnixum columnis miræ magnitudinis erat. Productus ²³
Samson, inter columnas statuitur. Tum ille tempore ar- ²⁴
repto, ² invocato prius Domino, ³ columnas dejecit: ⁴ tur-
baque omnis ruina domus obruta, ipse, ⁵ cum hostibus,

non

Dagan Hebræi vocant, ut Dagon sit
𐤃𐤁𐤍𐤁𐤃𐤁𐤃, quod Philo Byblius in
historia Phœnicum Σιτων interpretatur.
Drus.

* *Samson exhiberi jubent.*] Ut luderet.
Arius putat eum saltasse ridicule & tur-
piter. Lyranus ait eum cæcorum more,
impegnisse in parietes & columnas, in-
terdumque cecidisse, risumque spectan-
tibus præbuisse & ludum. Serarius pu-
tat, Philistæos Samsonem variis modis
vexasse & verberasse. Quod indicant
xxx. qui dicunt; ἐπιδεικνύον αὐτὸν,
colaphis cædebant eum.

¹ *Templum autem.*] Fuisse hanc non
privatam domum, sed publicam, &
quidem templum Dagonis, cum aucto-
re nostro censent Suidas, Abul. Salia-
nus & alii. Ibi enim Idolis suis immo-
labant, & Idolothyra comedebant. f.
Cor. 8. 10.

² *Invocato prius Domino.*] Precēs hæ
erant: Domine Deus memento mei, & red-
de nunc mihi fortitudinem pristinam, Deus
mi, ut ulciscar me de hostibus meis, & pro
amissione duorum luminum ultionem unam
accipiam.

³ *Columnas disjecit.*] Quas oportet
fuisse contiguas vel propinquas. Nec
enim alias uno nisu disjicere, vel am-
plecti utramque potuisset Samson. Jo-
sephus rem sic narrat: *Considentibus
optimatibus in quodam sano, cujus tectum
duabus columnis sustinebatur, accitus est
& Samson, ut misero inter compotandum
illuderent. Qui hoc extremum matum exi-
stimans quod illusores ulcisci non possit,
jubet puerum à quo manu ducebatur, ut
ad illas columnas se acclinet, jam, ut
tum simulabat, defatigatum. Quibus ad-
motus, sic eas concussit, ut subverse to-*

tius adificii ruinam traberent. Ubi ma-
le dicit columnas illas tectum tantum
sustinuisse. Nam expresse in textu est:
העסרים אשר הבית נכון עליהם. *Co-
lumnæ quibus omnis imminet domus.* Horn.
Quod vero collisu duarum columnarum
prosterni potuerit tam vastum adifi-
cium, nulli mirum videbitur, qui me-
minerit theatri Curionis, uni solum-
modo nixi columnæ & alterius amphitheatri
duabus suffulta, cujus meminit
Plin. 36. cap. 15.

⁴ *Turbæque omnis.*] Domus autem erat
pleta virorum ac mulierum, & erant
ibi omnes principes Philistæorum, ac
de tecto & solario circiter tria millia
utriusque sexus spectantes ludentem
Samson. Hi omnes una ruina oppressi
sunt, multoque plures interfecit mo-
riens, quam ante vivus occiderat. *Textus
Sacer.*

⁵ *Cum hostibus non inultus occubuit.*]
Quæritur, an Samson αὐτοχθες, & ejus
factum excusari queat? Augustin. 1. de
Civ. Dei 21. & 26. hoc sic interpretatur,
ut dicat eum seipsum, una cum Philis-
tæis, ruina domus oppressisse, Spiritu
latenter hoc jubente, qui per eum mi-
racula faciebat. Nec fas esse nobis aliter
credere. Nam ad id faciendum divi-
nitus ei redditam fuisse fortitudinem.
Hanc responsionem plerique etiam alii
sequuntur. Nec obstat quod dicit, *ut
ulciscar me de hostibus meis*, quasi priva-
tam injuriam ulciscendi cupidus. Nam
injuriam Samsonis, injuria publica erat,
ut qui judex esset populi. Irrisio quoque
ejus, irrisio Dei Israël erat, in cujus
contumeliam, Philistæi, pro capto Sam-
sone, Diis suis Solennes in templo gra-
tias agebant. *Estius.* Hebræi aliquas esse
mortis

non inultus, occubuit, ¹ cum xx. annis Hebræis præfuis-
fet.

¹ LIII. ² Huic *Simmichar* successit, de quo nihil amplius
² scriptura prodidit. Nam neque finem imperii ejus reperi,
³ & ³ fuisse populum sine duce invenio. Ideo cum adversus
Benjamin tribum civile bellum fuit, Judas temporarius dux
⁴ belli assumptus est. Sed plerique qui de temporibus scripse-
runt, annum unum imperio ejus annotaverunt. Plerique
ita

mortis sibi met consciscendæ causas satis graves existimarunt, nimirum si quis videat se deinceps victuram in probrum ipsius Dei. Atque huc referunt Samsonis exemplum, qui in suo corpore veram Religionem videbat esse derisui. *Grotius*. Ergo non peccavit Samson se communi ruinæ exponendo, sibi que modo illo mortem consciscendo. Nam fuit ad id à Deo excitatus, Deinde Samson primario ac directe non spectavit suam mortem, sed hostium populi Israëliti. Itaque, mortem suam indirec- te tantum voluit. *Cajetan. Abul. Lyræ*. Tota autem Herculis Historia ex Samsonis rebus expressa est. Herculis Nemaus Leo est? Hydræ, Centauri, Stymphalides aves, aliaque id genus, nonne Philistæorum impetus sunt? Quid duæ Herculis columnæ, nonne illæ duæ sunt, quas concussit, & per quas, quendam velut malorum Oceanum, in Philistæos immisit? Foeda ita Herculis apud Omphalem servitus & effœminatio, cæteraque ejus libido, nonne Samsonis in Gazæ meretrice ac Dalila, petulantiam & servitutem clamat: Mors in Oeta monte sponte ac ultro suscepta, de voluntario etiam Samsonis interitu, non omnino nihil significat. *Serap. Ita & August. 28. Civ. Dei 19. Philastr. de Hæres. cap. 8. Otho Frising. 1. 25. & alii.*

¹ *Cum xx. annis.*] Obiit anno ætatis xl. *Salian. Tornicell. A Lapide*. Serarius ei 34. tribuit, totidem scilicet quot vixit Christus, cujus ipse typus erat. De

annis Magistratus ejus, supra dictum. *Hic finis viri fuit, admirandi ob incomparabilem animi simul ac corporis fortitudinem, qua in hostium perniciem, usque ad extremum halitum usus est. Nam quod à muliere deceptus est, humane infirmitati convenit, prona ad hujusmodi vitia. Cætera dignus sempiterna memoria virtutis nomine.* Joseph.

² *Huic Simmichar successit.*] Infra: *Nam cum post Samson judicem Semigar fuerit.* Graviter autem in Judicum successione Sulpicius impegit. Nam nullus talis Simmichar vel Semigar, post Samsonem, occurrit. Ille autem cujus Jud. 3. 31. mentio fit, non Samsoni, sed Aodo successit. *Horn.* Sulpicius recitat opiniones. Unam eorum, qui ipsi Simmichar annum unum tribuerint. Alteram eorum qui ipsum omnino silentio præterierint, atque Samsoni ipsum Heli subjecerint, quod omnes fecerunt, in quorum ego scripta incidi, ut Joseph. Euseb. Augustin. & alii. *Sigon.* Post Samsonem Judicum 17. refertur Historia Michæ. Hunc videtur significare Sulpicius per Simmicharem, quasi ab Hebræo aliquo audiverit שמׁיכר, *cujus nomen Micha.* Et huc Samsonis etiam apud Cedrenum successor trahi potest Schamanes. Nam שמׁשׁ *vassare* est. Nullus autem perniciosior vastator quam Idololatra, qualis Micha. Verum errat uterque. Nam Micha non fuit Judex, sed potius hostis populi Dei, nec Samsoni alius successit quam Heli. *A Lapide.*

³ *Fuisse populum sine duce reperio.*] Jud. 18. *In diebus illis non erat Rex in Israël.* Innui-

ita cum præterierunt, ut post Samson ¹Heli sacerdotem subjunxerint: nos eam rem, ut parum compertam, in medio relinquemus.

LIV. ²Per hæc tempora civile, ut diximus, bellum ¹exarferat. Causa autem motus hæc fuit. Levites quidam ²cum concubina iter faciens, urgente nocte compulsus, ⁴in oppido Gabaa, quod ab Benjamitis incolebatur, secesserat. Cum eum ⁵senex quidam hospitio benigne recepisset, ³juvenes ex oppido hospitem circumstant, stupro eum subdere parantes. Multum à sene increpiti, ⁷ægreque ex- ⁴orati, ⁸vicario demum concubinæ ejus corpore in ludibrium acce-

Innuitur autem, non tribus singulas aut civitates suis Principibus vacavisse, sed universam duodecim tribuum Rempublicam summis præsidibus & tutoribus caruisse. *Signon.*

¹ *Heli Sacerdotem.*] Rectius scribitur *Eli* sine aspiratione. Sacerdotem autem appellat eum qui summus sacerdos sive pontifex erat, ut à *Melchisedec sacerdote benedicitur*. Sic sacerdotium pro pontificatu positum invenitur. *Drusf.*

² *Per hæc tempora.*] *Judic. xix.* Sequitur interregnum quo civile bellum gestum, quod undecim tribus tribui Benjamin intulerunt propter jus hospitii violatum. *Signon. Josephus v. xi.* hanc historiam, ut & Michæ, rebus Josuæ, & interregno, quod usque ad Iudices sequentes fuit, subjungit, & patet ex cap. xx. *Iud. 28.* hæc contigisse paulo post mortem Josuæ ante Mesopotamiam servitutem. Ita Hebræi in *Seder O-lam*, *Abulens. Lyra, Vincentius*, & alii. *Sulpicius* ordinem Scripturæ secutus est, atque ob id excusationem meretur.

³ *Cum concubina.*] In Hebræo פילגמש, quod honestius quam Græcum πιδάμας, & Latinum *pellex*, quæ tamen inde venerunt. *Pellex* est uxorem habentis; concubina potest esse cœlibis: neque talis conjunctio contra legem aut bonos mores erat illis temporibus. *Grot.*

⁴ *In oppido Gabaa.*] Quod est opidum tribus Benjamin, & aliter *Gaba* dicebatur: unde *Gaba Benjamin*, *Jud. 20. v. 10.* גבעה Gabaa, ut שמשון Samson, & גבע Gaba seu potius Gabe, ut פותפורה Potiphara seu Potiphare. Nunc legunt *Geba*. *Drusf.*

⁵ *Senex quidam hospitio benigne recepisset.*] In cæteris civibus reprehenditur inhospitalitas. Nullus enim peregrinos hos recipere hospitio voluit. Nec erant tum temporis in locis illis hospitia omnibus patentia. *Grot.* Quæ postmodum demum erecta per Asiam, sub Imperio Saraceno & Turcico, Chanos vocant, voce Persica. Secus si quis diverfari velit, illi expectanda est ξυδοξία alicujus civis, vel in publico pernoctat. *Hora.*

⁶ *Juvenes ex oppido.*] Mira hic hominum feritas describitur, ab Abrahami & ξυδοξίας moribus, ad Sodomi civium mores deflexio. *Grot.*

⁷ *Ægreque exorati.*] Pro exhortati. Sine dubio legendum est, *exorati*. *Signon.* Probo vehementer. *Drusf.*

⁸ *Vicario demum concubinæ ejus corpore.*] Obtulit illis filiam suam. Quo temerario facto contra pietatem paternam liberis debitam, vehementer peccavit. Simile exemplum in *Lotho* habemus *Gen. 19. v. 5.* *Lyra. Abulens.* Magis excusandus est *Levita*, qui ut propriam

accepto, advenæ pepercerunt: illufamque nocte tota, po-
 5 ſtero die reddiderunt. Sed illa, ¹ ſtupri injuria, an vere-
 6 cundia, parum definitio, ² viſo viro animam efflavit. Tum
 Levita in teſtimonium diri facinoris, ³ membra ejus in duo-
 decim diſciſſa partes, per duodecim tribus miſit, quo
 7 promptius omnes facti invidia commoveret. Quod ubi
 omnibus compertum, ⁴ undecim reliquæ tribus, adverſum
 8 Benjamin, in bellum conſpirant. Huic bello ⁵ Judas, ut
 9 diximus, dux fuit. Sed duobus præliis male pugnatum:
 tertio demum Benjamitæ victi, ⁶ cæſique ad interneconem.
 10 Ita paucorum ſcelus, publico exitio punitum. Hæc quo-
 que

priam injuriam evaderet, obtulit oxo-
 rem ad ſtuprum, ſi ipſa ad hanc ſui ob-
 lationem, ad quam non obligabatur,
 conſenſit. *A Lapide.*

¹ *Stupri injuria, an verecundia.*] Le-
 gendum *verecundia*. *Druf.* Duplicem
 cauſam mortis affert Joſephus, unam
 ſummum eorum, quæ paſſa eſſet dolo-
 rem, alteram ſummum pudorem atque
 verecundiam, ob quam in viri ſui con-
 ſpectum venire non auderet. In ſacro
 textu ea cauſa maxime innuitur, quod
 labore & vexatione nocturna fatigata,
 deficientibus jam viribus, collapſa ſit
 & extincta. *Menoſchius.*

² *Viſo viro.*] Imo priuſquam eum
 vidiffet. Nam ſimul ac oſtium aperuiſſet,
 mortuam comperit, quam adhuc vive-
 re putabat. *Druf.*

³ *Membra ejus in duodecim diſciſſa par-
 tes.*] Neque in hoc peccavit Levita,
 cum non ad dehonestandum corpus, ſed
 ad honorem defunctæ reſarciendum id
 fecerit, nempe ut duodecim tribus pro-
 vocaret ad vindictam. *Abul.* & alii.
Arias putat fruſta illa ſublimi aliquo
 loco ſtatuta, ut ab omnibus conſpici
 poſſent, ad eum modum quo corpora
 eorum qui ſententiam ſunt paſſi, ad
 terrorem loco edito ſuſpenduntur. Ali-
 qui putant ad tribum Benjamin corpo-
 ris illius ſectionem miſſam non fuiſſe,
 quod ſcilicet ea tribus nocens eſſet. Sed

nihil verat quo minus mitti potuerit,
 quia viri tantum Gabaa ſcelus admiſe-
 runt, non tribus univerſa. *Menoſch.* Tri-
 bus Manafſe diviſa erat in duas partes.
 Una pars habitabat ultra, altera cis Ior-
 danem. Fortaſſe utrique miſit unum
 fruſtum. Vide *Lyram*.

⁴ *Undecim reliquæ tribus.*] *Jud. xxi.*
 Conſpiratio hæc inita fuit Miſpæ, per
 quam Maſius putat intelligi poſſe Silo.
 Alii putant Maſpam eam eſſe quæ in
 tribu erat Benjamin, non longe à Silo,
 & ex qua fortaſſe ipſum tabernaculum,
 quod erat in Silo, conſpici poterat.
 Porro in Maſpa frequenter comitia ha-
 bita legimus *i. Reg. vii. & x. Jerem. xi.*
Menoſch.

⁵ *Judas.*] Tribus Juda, ut paulo
 ante: *Dux belli Judas aſſumtus.* *Druf.*

⁶ *Cæſique ad interneconem.*] Viginti
 quinque millia & centum viri perie-
 runt. Sexcenti fugerunt ad petram Rem-
 mon. Quidam putant eos in prioribus
 præliis deſideratos fuiſſe, cum Iſraëli-
 tæ cæderentur. In *Medras* proditum,
 illos iviſſe in Romaniam, ibique ha-
 bitaſſe. Vide *Lyram* hoc loco. Præterit
 quæ ſequuntur in *Annalibus ſacris*, de
 raptu virginum. Sic *Romulus* & qui
 cum eo erant, magnis *Circenſibus*, *Sa-
 binas* rapuere. Defendit aut excuſat hoc
 factum *Benjaminitarum* *Ambroſius*. *Romano-
 rum raptus* contigit *xv. Kal. Sept.*
Plutarchi.

que Judicum volumine continentur. ¹ Regum libri sequen-
tur.

LV. Sed mihi annorum ordinem & feriem temporum ¹
persequenti, ² parum continuata videtur historia. Nam ²
quum post Samson judicem, Semigar fuerit, pauloque post
historia confignet populum sine judicibus egisse, Heli etiam
sacerdos ³ libris regnorum fuisse referatur: sed quum, quot
anni inter Heli & Samson fuerint, minime Scriptura pro-
diderit: video medii quiddam fuisse temporis, quod labo-
ret ambiguo. Cæterum à die mortis Jesu usque in id tem- ³
pus quo Samson defunctus est, numerantur ⁴ anni cccc.

& ix.

Plutarch. Benjaminitarum eodem men-
se Septembris. Romani rapuerunt Vir-
gines Io xxvii. vel ut Halicarnassæus,
Io c lxxxix. Benjamina vero cc. Ben-
jamins ad raptum coëgit necessitas,
Romanos libertas, ut docet Augustin.
II. de Civit. Dei xvii. & III, xii.

¹ *Regum libri sequentur.*] Numero qua-
tuor, quorum priores in ritualibus E-
braeorum Samueli tribuuntur: postero-
res Regum nomine inscribuntur. Nota
hos omnes libros in codicibus Græcis
titulum habere βασιλειῶν, id est, re-
gnorum. unde paullo post, *Eli etiam
sacerdos libris regnorum fuisse referatur.*
Hiero. Epist. 52. *Samuelem quoque &
Malachim, id est, quatuor regum libros.*
Idem lib. II. ad Rufinum cap. 7. *In
libris quoque Samuelis & Malachim, quos
nos regnorum quatuor nominamus, post ca-
talogum divinæ scripturæ hæc intuli, & c.*
Drol.

² *Parum continuata videtur historia.*] Tor-
sit hæc confusio temporum & Ju-
dicum plerosque eruditos. Optima eo-
rum explicatio, qui mortuo Samsoni
successisse statim Heli volunt, cum jam
per xx. annos, cum Samson, Rem-
publicam administrasset. Igitur Histo-
ria belli Benjaminici rejicienda ad
tempora præcedentia, ut dictum. *Hirn.*

³ *Libris regnorum.*] Id est, מלכיות.
Rursum Hiero. præfatione in libros re-
gum: *Meliusque multo est Malachim, id*

*est, regum, quam Malachoth, id est, re-
gnorum dicere. Non enim multarum gen-
tium describit regna, sed unius Israëliti-
ci populi, qui tribus duodecim continetur.*
Locus iste censura indiget. Nam non
memini legere usquam Malachoth hoc
significatu. Quid igitur? Regnum He-
braice Melucha dicitur & Mamlacha,
unde pluralis Mamlachoth, non Ma-
lachoth, quod potius opera denotat à
singulari מלכה Melacha sive Mala-
cha, opus, cujus thema Laach, non Ma-
lach, regnavit. *Drol.*

⁴ *Anni cccc. & ix.*] Ita Gifelinus
olim hunc locum correxit. Prius erat
cccc & ix. qui numerus proxime ac-
cedit ad eum qui habetur Act. xii, 20.
μὲν ταῦτα ὡς ἔπειτα τετρακοσίσις, καὶ
πενήκοντα ἕδωκε κρατὶς εἰς Σαμὴλ.
Nam Eli sacerdos inter iudices memo-
ratur. Is iudicatum administravit an-
nos quadraginta, ut habetur I. Sam. 4.
18. Quamquam Sulpitius tantum vigin-
ti annos ei attribuat: ex cujus supputa-
tione Sigonius hoc loco reposuit ccc,
& xxxix. Sed ex subiecta tabula tantum
colliguntur trecenti & novem anni.
Othoniel præfuit annos l. Ahod lxxx.
Semigar i. Debbora xl. Gedeon xi.
Abimelech iiii. Thola xxii. Jair xxi.
Jephthe xvi. Ebeson vii. Ailon x. Ab-
don, quem Eusebius Labdon vocat,
viii. Samson xx. Summa cccix. His
adde annos tyrannidis, quos Hebræi
superio-